

יב א מיי פייג מהל' שבת הלכה יב: **יג** ב מיי פייז מהל' שבת הלכה טו: **יד** ג מיי פייז שם הל' א: **יד** ד מיי פייז שם הלכה ז:

—

מוסף רש"י

שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך. להוצילו (כתובות לא).

—

רבינו חננאל

[ב]אדם הא תנן דבעי להכניס ראשו ורובו למקום ששותה. פרה מאי, מי בעינן להכניס ראשה ורובה למקום ששותה אי לא. והיכא דנקיט לה למנא ולא נקיט לה לבהמה, לא דחיבנא לן דודאי בעינן להכניס ראשה ורובה למקום ששותה. כי תיבעי לן היכא דנקיט לה למנא ונקיט לה לבהמה לא להכניס ראשה ורובה למקום ששותה. כי תיבעי לן היכא דנקיט לה למנא ונקיט לה לבהמה דברי הכל סגי ליה בראשה ורובה. כי תיבעי לן היכא דנקיט מנא ולא נקיט לה מאי. ת"ש וכלבד שותהא פרה ראשה ורובה למנא מאי. היכא דנקיט לה למנא ונקיט לה לבהמה דברי הכל סגי ליה בראשה ורובה. כי תיבעי לן היכא דנקיט מנא ולא נקיט לה מאי. ת"ש וכלבד שותהא פרה ראשה ורובה לפניו ושותה מאי לאו דנקיט מנא ולא נקיט לה. ודחינן לא דנקיט מנא ונקיט לה. הכי נמי מסתברא דאי לא נקיט לה מי שרי לה לאשקוייה. והנתיב לא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמתו אבל ממלא הוא ושופך והיא שותה מאיליה. ודחינן הא איתמר עלה דהא ברייתא, אמר אב"י הכא באיבוס העומד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ד' שהוא רשות היחיד וראשו אחד נכנס לבין הפסין עסקינן, חיישינן דילמא פיק ומסגי עליולא [נ"א: דילמא חזי לאיבוס דמקלקל] ומפיק ליה לדוולא בהדיא, ומנח ליה באורעא וקא מפיק מרה"י לרה"ד. ואקשינן ומאן דמפיק כי האי גוונא מי מייחייב והא אמר ר' יוחנן המפנה חפצים מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך. ואמרין חיישינן דילמא בתר דמנח ליה הדר מעייל ליה, וקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד. ת"ש גמל שראשו ורובו לפניו איבוסין אותו בפנים. והא איבוס כמאן דנקיט למנא [נקיט לה] דמי, וקא בעי ראשו ורובו של גמל. ודחינן (ג) ר' אליעזר שאני גמל הואיל וצוארו ארוך. הניח לא התירו פסי ביראות אלא [ל]עולין להרגל. ואוקימנא לבהמת עולי רגלים בלבד. אבל אדם

ב:

ובי ^(א) **לא** נקיט **זה** מי שרי. קשה דאין זה סוגיית הש"ס דלעיל קאמר היכא דנקיט מנא ולא נקיט לה לא תבעי לך דבעינן ראשה ורובה והשתא פריך מי שרי וי"ל לא משום דפשיטא ליה קאמר הכי אלא אפי' אם תימנאי לומר דשרי לא שרי אלא בראשה ורובה: **והתניא** **לא** ימלא. גבי פסי ביראות מיתניא ומשמע דקאי אמתני' ואע"ג דאיכא ראשה ורובה ועל כרחך דללא נקיט לה איירי דאי דדנקיט לה איירי אם כן מה הועילו ראשה ורובה של פרה:

אמר אב"י הכא באיבוס העומד ברה"ה. פירוש שהזהמה אוכלת מן האיבוס ברה"ר אצל הפסין וקא משמע לן דלא ימלא דלי ויתננו על ראש האיבוס ויחזונו בידו דילמא חזי לראש האיבוס שברה"ר נתקלקל וילך שם עם הדלי ומפיק מרשות היחיד לרשות הרבים אלא שופך לפניו דכי נמי חזי לראש האיבוס שנתקלקל ואזיל להתם הא לית ליה מידי צדיה דהא כששפך הניח הדלי צין הפסין ונחנס דחק רש"י לפרש שהזהמה עומדת צבית ויש ספרים שכתבו צהן וכן גירסת רבינו חננאל דלמא חזי לאיבוס דמקלקל ומפיק ליה לדווליה צהדיה פירוש שלא יכול להניח הדלי בראש האיבוס שצין הפסין ומפיק לה לדווליה דרך האיבוס דעומד אדם ברה"ר ומטלטל ברה"י וחזי ליה לאידך גיסא דמקלקל ומנח ליה וקא מפיק ליה מרה"י לרה"ר ומנח ליה פי' על ארעא ברה"ר עד דמתקן ליה לאיבוס: **אובסין**. האי אובסין לאו דוקא אלא כלומר מלעטין

דתנן **בפ' בתרא דשבת** (ד' קנה): אין אובסין את הגמל אלא מלעטין:

מאי לאו ב דנקיט מנא ולא נקיט לה לא דנקיט מנא ורובה גבי פרה מי סגי לה בראשה ורובה או לא היכא דנקיט מנא ונקיט לה לא תיבעי לך דסגי לה בראשה ורובה אלא כי תיבעי לך דנקיט מנא ולא נקיט לה מאי אמר ליה תניתוה וכלבד שתהא פרה ראשה ורובה מבפנים ושותה מאי לאו דנקיט לה וכי שרי והתניא ^(א) לא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמתו אבל ממלא ושותה מאיליה הא איתמר **עלה** אמר אב"י הכא באבוס העומד ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים ורוחב ארבעה וראשו נכנס לבין הפסין דוחזי ליה לאבוס דמקלקל ואתי לתקוניה ודרי ליה לדוולא בהדיה וקא מפיק מרשות היחיד לרשות הרבים וכי האי גוונא מי מייחייב והאמר רב ספרא אמר ר' אמי אמר ר' יוחנן המפנה חפציו מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך אלא זמנין דמתקן ליה והדר מעייל ליה וקא מעייל ליה מרה"ר לרשות היחיד תא שמע גמל שראשו ורובו מבפנים אובסין אותו מבפנים והא איבוס כמאן דנקיט מנא ונקיט לה דמיא וקא בעינן ראשה ורובה אמר רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת ^ב שאני גמל הואיל וצוארו ארוך ת"ש בהמה שראשה ורובה בפנים אובסין אותה מבפנים והא אבוס כמאן דנקיט מנא ונקיט לה ^(ב) וקא בעינן ראשו ורובו מאי בהמה נמי דקתני גמל והתניא בהמה והתניא גמל ^(ג) מידי גבי הדדי תניא תנ"ה ר"א אוסר בגמל הואיל וצוארו ארוך י א"ר יצחק בר ^(ד) אדא לא הותרו פסי ביראות אלא לעולי רגלים בלבד והתניא לא הותרו פסי ביראות אלא לגבי בהמה בלבד מאי בהמה בהמת עולי רגלים אבל אדם

עושיין פסין פרק שני עירובין

וכן **גגה**. מפרש **בפ' בתרא** (דף טז:) לעינן מעשר דכל כמה שהוא בגת שותין בלא מעשר על הגת אבל להוציא מן הגת שמיית קבע הוא ועל הגת אפי' מחוגו צחמין דהויא לה קבע לא חשיב ליה קבע התם: **גבי צהמה**. המשקה צהמתו ברה"י והיא עומדת ברה"ר

מהו: היכא דנקיט מנא. שהיא שותה צו: **ולא נקיט**. ללארה באלפסר שלא תוכל לעקס ראשה בחוץ: לא **פיצעי** לך. דודאי חיישינן שמא מעקס את ראשה ותוליך את הכלי אחריה: וכי לא נקיט לה מי שרי. לאחוז הכלי בפסי ביראות ואע"ג דעשוין כתיקנן שהפרה ראשה ורובה בפנים: לא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמתו. ויחזונו בידו בעוד שהיא שותה ולקמן בצרייתא צשמעתין היא גבי פסי ביראות. ועל כרחך דללא נקיט לה הוא דאי נקיט לה הוא ואפי"ה אסור למה הוצרכו ראשה ורובה בפנים אלא פשיטא דללא נקיט לה ומתני' דשרי דדנקיט לה וקתני ראשה ורובה מצפנים: הא איתמר **עלה** כו'. כלומר כי בעינן ראשה ורובה דללא נקיט לה וכי הוי ראשה ורובה שרי וצרייתא דקתני לא ימלא ויתן הוא עצמו לצהמתו הא תרלה אצי' לקמן [כא]. דלאו צהמה העומדת ברה"ר וראשה ורובה צין הפסין עסקינן אלא צהמה העומדת צבית וחלונית פתוחות לה לרה"ר ואיבוס מתוקן לה לפניו ברה"ר ^(א) גבוה עשרה ורחב ד' דהוי רה"י ונותן לה שם תבן ומספוא מרה"י וראש האיבוס נכנס לצין הפסין ואשמעינן דלא ימלא מן הצור ויגביה הדלי על ראש האיבוס וילך דרך רה"ר ויטלטל הדלי על האיבוס לפני צהמה ואע"ג דקיי"ל עומד אדם ברה"ר ומטלטל ברה"י צהמונא תפילין [לקמן ד' נח:] הכא אסור: דילמא. כי צעי לאחוזי דלי על ראש האיבוס חזי ליה לאיבוס דמקלקל בראשו שברה"ר ומינשי ודרי ליה לדווליה צהדיה ואזיל לתקוניה וקא מפיק מצין הפסין לרה"ר הלכך לא ייתנו ויטלטלנו אלא שופך על האיבוס והמים הולכין עד הצהמה מחליהן: וכי האי גוונא מי מייחייב כי עקר מרה"י אדעתא לאחזיה ברה"י ואינשי ואפקיה לרה"ר מי מייחייב מדאורייתא דליגזור רבנן דללא אפקיה משום דלא לימי להכי: שלא היספ עקירה כו'. ובשבת מלאכה מחשבת אסרה תורה שנתכוין לכך אלא שגג בשבת כסבור שהיוס חול או מלאכה זו מותרת אצל כי לא נתכוין פטור מחטאת. וכיון דאי נמי אחי לידי כך ליכא חיוצא דאורייתא לא אציעי לן למיגור היתירא משום הא: והדר מעייל ליה. לדוולא לאיבוס לצתר דתקניה וקא עקר

ליה מרה"ר אדעתא לאחוזי ברה"י: לא **פיצעי** לך דסגי בראשה ורובה. דהא מתני' היא דדנקיט מנא דאי לאו דנקיט מנא קמיה למה הצרכו ראשה ורובה צפנים אצל הא מספקא לן דדילמא מתני' דדנקיט לה הוא: **אובסין** **אוסה** **מצפנים**. מפרש **בפ' מי שהשחין** (שבת ד' קנה): שמוצב לה מספוא הרבה על כרחה צבית הצליעה יותר מכדי אכילתה עד שנעשה כאיבוס צמיעיה כשיצא למדבר ומתיירא שלא תמלא מאלל: והא איבוס כמאן דנקיט מנא ונקיט לה הוא. שאם אינו אוחז צוארו אינו יכול לתמוצ וקא צעי ראשו ורובו ומיפשוט צעיא קמיתא דלישנא קמא: מידי גבי הדדי פני להו. דתנא צהמה לא תנא גמל ומאי צהמה גמל: איתמר נמי לא גרסי': **זוארו** **ארוך**. ואע"ג^א דרוב גופו מצפנים אם יתקפנו ויעקרו^ב זוארו יגיע ^(ג) עד רשות הרבים: צהמם **עולי רגלים** **אצל** **אדם**. אפי' עולי רגלים לא הותר לדלות ולשמות שיכול ליכנס לפניו ולשמות:

מטפס

(1)

מסורת הש"ס

(א) [לקמן כא.], (ב) [שם], (ג) שבת ה: כתובות לא, ע"ש, (ד) [שבת יח. גיטין סד. ב"מ נד. כז. א.], (ה) גי' הלא"ש אמת, (ו) ואי לאו ל"ל [ח"מ], (ז) [ג'ל ועקס], (ח) עד רה"ר (י) ואהכי צעי ראשו ורובו אע"ג דנקיט לה כ"ל [רש"ל],

—

הגהות הב"ח

(א) גבי ונקט לה דמיא וקא צעינן ראשו: (ב) רש"י ד"ה הא איתמר וכו' ואבוס מתוקן לה לפניו ביראות הרבים בזה (י): (א) תוס' ד"ה וכו' נקיט מנא ולא נקיט לה מי שרי:

